

26.4.2024

Vero-osasto

Selvitys sotilaskäyttöön soveltuvien varusteiden verovähennysoikeudesta

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Tiivistelmä	1
3. Nykytila	2
3.1. Suomen ansiotuloverojärjestelmä	2
3.2. Vapaaehtoinen maanpuolustus	3
4. Kuulemiset	3
5. Sotilasvarusteiden verovähennysoikeuden arviointia	5
Maanpuolustuksen näkökulma	5
Verojärjestelmän ja verotuksen toimeenpanon näkökulma	5
Vähennyskelpoisten varusteiden määrittäminen	6
Vähennysoikeuden piiriin kuuluvat henkilöt	8
Vähennyksen tekninen toteuttaminen	8
Arvonlisäverotus	9
Vaihtoehtoiset toteuttamistavat	9
6. Vaikutusarviot	10
6.1. Taloudelliset vaikutukset	10
6.2. Vaikutukset viranomaisiin ja arvio hallinnollisista kustannuksista	11
7. Johtopäätökset	12

1. Johdanto

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma sisältää kirjauksen, jonka mukaan selvitetään sotilaskäyttöön soveltuvien varusteiden, tarvikkeiden ja aseiden verovähennysoikeuden luomista, siltä osin kuin ne soveltuvat kriisiajan käyttöön ja ovat yhteensopivia Puolustusvoimien tai Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) järjestämän maanpuolustuskoulutuksen vaatimusten kanssa. Tässä selvitysmuistiossa tarkastellaan hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti sotilasvarusteiden verovähennysoikeuden toteutettavuutta ja vaikutuksia.

2. Tiivistelmä

Tällä hetkellä verolainsäädännössä ei ole säännöksiä sotilaskäyttöön soveltuvien varusteiden verovähennysoikeudesta. Reserviläisen hankkimat sotilasvarusteet ovat elantomenoja, jotka eivät ole tuloverolain yleisten säännösten mukaan verotuksessa vähennyskelpoisia menoja.

Sotilasvarusteiden verovähennysoikeuden tavoitteena olisi kannustaa ja tukea reserviläisiä hankkimaan omia sotilaskäyttöön soveltuvia varusteita. Tällä voidaan nähdä olevan maanpuolustuksen näkökulmasta positiivisia vaikutuksia. Tuen toteuttaminen verotuksen kautta ei kuitenkaan tulisi olla automaattinen lähtökohta, vaan asiaan tulisi löytää taloudellisesti, hallinnollisesti ja tässä tapauksessa myös maanpuolustuksellisesti tarkoituksenmukaisin keino toteuttaa yhteiskunnan myöntämä tuki. Verojärjestelmän näkökulmasta erilaiset verotuet monimutkaistavat verojärjestelmää ja ne ovat ongelmallisia verojärjestelmän peruseräpäätösten kannalta. Verovähennys ei välttämättä olisi myöskään tehokkain tapa kohdentaa julkista tukea haluttuun tarkoitukseen.

Jos tuki toteutettaisiin verovähennyksenä, sen toteuttamisen ehdottomana edellytyksenä olisi vähennyskelpoisten varusteiden tarkkarajainen määrittäminen puolustushallinnon toimesta ja tämän tiedon tulisi olla julkisesti saatavilla. Varusteet tulisi määritellä siten, että vähennys kohdistuisi nimenomaan sellaisiin varusteisiin, jotka tosiasiallisesti tukevat maanpuolustusta. Vaatteet, jalkineet ja majoitusvälineet olisi perusteltua rajata pois vähennykseen oikeuttavien varusteiden määritelmästä. Selvityksessä ei ehdoteta myöskään aseiden mukaan ottamista vähennyskelpoisten varusteiden joukkoon.

Samoin tieto kuulumisesta reserviin sekä vähennyksen toteuttamiseksi tarvittavat tiedot tulisi saada Verohallinnolle suoraan Puolustusvoimilta. Käytännössä tämä edellyttäisi sitä, että Puolustusvoimien tulisi luoda erillinen merkintämenetelmä reserviläisten hankkimien varusteiden saamiseksi Puolustusvoimien ylläpitämään rekisteriin. Koska verotuksen toimittamisen yhteydessä ei voitaisi arvioida varusteiden soveltuvuutta Puolustusvoimien käyttöön, tulisi verovähennyksen myöntäminen sitoa lain tasolla siihen, että varusteet on merkitty Puolustusvoimien ylläpitämään rekisteriin. Jokaisen henkilön omaan ilmoitukseen perustuva vähennys olisi haasteellinen verotuksen toimeenpanon sekä verovalvonnan näkökulmasta eikä tämän tyyppisiä vähennyksiä tulisi verotukseen lisätä.

Sotilasvarusteiden vähennyskelpoisuuden verotuottovaikutuksista voidaan esittää vain karkeita suuruusluokka-arvioita. Riippuen hankittujen varusteiden hinnoista ja määristä, vähennyskelpoisuuden verotuottoja vähentävä vaikutus voisi vaihdella muutamasta miljoonasta jopa kymmeneen miljooniin euroihin. Verotuottovaikutusta olisi mahdollista rajata asettamalla vähennyskelpoisille kustannuksille enimmäismäärä. Tällöinkään vähennyskelpoisuuden verotuottovaikutusta ei pystyttäisi etukäteen määräämään, koska lopullinen vaikutus

olisi riippuvainen vähennyskelpoisuutta hyödyntävien henkilöiden lukumäärästä sekä heidän veroprosenteistaan.

Sotilasvarusteiden verovähennysoikeutta ei voida pitää perusteltuna verojärjestelmän näkökulmasta eikä tuen toimeenpano olisi ongelmatonta. Vähennys myös alentaisi verotuloja määrällä, jonka suuruutta olisi vaikea arvioida etukäteen. Varsinkaan nykyisessä taloustilanteessa tämän tyyppisten verovähennysten käyttöönottoa ei voida pitää perusteltuna julkisen talouden näkökulmasta.

Selvityksessä ei edellä mainituista syistä puoleta verovähennysoikeuden jatkovalmistelua. Jos verovähennysoikeuden valmistelua kuitenkin päätettäisiin jatkaa, tulisi jatkovalmistelu tehdä tiiviissä yhteistyössä puolustushallinnon kanssa. Lisäksi valmisteluun tulisi varata riittävästi aikaa ja resursseja.

3. Nykytila

3.1. Suomen ansiotuloverojärjestelmä

Suomessa on käytössä eriytetty tuloverojärjestelmä. Tämä tarkoittaa sitä, että ansio- ja pääomatuloja verotetaan erikseen. Ansiotulojen verotusoikeus on valtiolla, kunnilla ja seurakunnilla. Lisäksi kaikesta ansiotulosta peritään sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu ja palkkatulosta lisäksi sairausvakuutuksen päivärahamaksu, työeläkevakuutusmaksu sekä työttömyysvakuutusmaksu. Ansiotuloja verotetaan vuosittain säädettävän progressiivisen tuloveroasteikon mukaan. Pääomatulojen veroprosentti on 30 000 euroon asti 30 prosenttia. Pääomatulojen määrän ylittäessä 30 000 euroa, ylimenevästä osuudesta maksetaan veroa 34 prosenttia.

Ansiotulojen verotus perustuu laajaan tulokäsitteeseen. Tämä tarkoittaa sitä, että veronalaista ansiotuloa on kaikki verovelvollisen rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot, ellei niitä erikseen ole säädetty verovapaiksi. Ansiotuloksi katsotaan kaikki tulo, joka ei ole pääomatuloa. Ansiotuloa on siten esimerkiksi palkkatulo, työkorvaus, eläketulo ja päivärahatulo, kuten työttömyys-, vanhempain- ja sairauspäivärahat. Yritystulo jakautuu ansio- ja pääomatuloon siten, että ensin erotetaan laissa säädetty pääomatulo-osuus ja loppuosa verotetaan ansiotulona. Verovapaaksi tuloksi on säädetty muun muassa tietyt sosiaalietuudet, kuten lapsilisä, asumistuki sekä viimesijaisena tukena maksettava toimeentulotuki.

Erilaisia ansiotuloja verotetaan eri tavalla, koska niistä myönnetään eri vähennyksiä. Eläketulosta tehdään eläketulovähennys, jota ei saa muista tuloista. Eläketulovähennyksen tarkoituksena on säädellä eläketulojen verorasitusta muun muassa siten, etteivät pelkästään kansaneläkettä tai takuueläkettä saavat maksa tuloveroa. Palkan, työkorvauksen ja muiden tulojen perusteella tehdään työtulovähennys ja ansiotulovähennys, joita ei puolestaan saa eläketulosta. Näiden vain työtulon perusteella tehtävien vähennysten tavoitteena on työllisyyden ja työn tarjonnan edistäminen parantamalla työnteon kannustavuutta. Lisäksi palkkatulosta tehdään tulonhankkimisvähennys. Nämä edellä mainitut vähennykset ovat tietyntyyppisen ansiotulon perusteella viran puolesta myönnettäviä vähennyksiä, jotka alentavat kyseisen tulotyyppin veroastetta. Sosiaalietuuksien verotuksessa mainittuja vähennyksiä ei myönnetä.

Tuloverotus perustuu nettotulon verottamiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että veronalaisista tuloista voi vähentää tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot. Näitä menoja kutsutaan luonnollisiksi vähennyksiksi ja niiden vähennyskelpoisuus on verojärjestelmän perusrakenteen mukaista. Luonnollisia vähennyksiä ei ole lueteltu laissa tyhjentävästi. Esimerkinomainen luettelo vähennyksistä on tuloverolain (1535/1992) 31 §:ssä,

joka sisältää muun muassa ammattikirjallisuuden hankkimisesta johtuneet menot. Verotuskäytännössä välittömästi tulonhankintaan liittyviksi kustannuksiksi on katsottu esimerkiksi erilaiset työvälineet, työhuonevähennys sekä tietokoneesta ja tietoliikenteestä johtuneet menot.

Verotuksessa ei voi vähentää tulonhankkimismenoina tavanomaisia elantomenoja eikä sellaisia kuluja, jotka liittyvät verovapaan tulon hankintaan ja säilyttämiseen. Näin ollen vähennyskelpoisia eivät ole esimerkiksi asumismenot, harrastustoiminnasta aiheutuvat menot sekä lasten ja kodin hoidosta aiheutuneet menot.

Verotuet ovat verotuksen normaaliin perusrakenteeseen eli niin sanottuun normiverojärjestelmään tehtyjä poikkeuksia, joiden avulla tuetaan jotain tiettyä elinkeinoa tai verovelvollisryhmää. Käytännössä verotuilla tarkoitetaan verovapauksia, verovähennyksiä, alempia verokantoja ja muita niihin rinnastettavia keinoja. Verotuet määritellään verolainsäädännössä. Henkilöiden tuloverotuksessa verotukia ovat laajasta tulokäsitteestä poikkeavat tulon verovapaudet sekä luonnollisista vähennyksistä poikkeavat verovähennykset. Esimerkiksi kotitalousvähennys on verotuki.

Sotilaskäyttöön soveltuvien varusteiden verovähennysoikeudesta ei ole tällä hetkellä säännöksiä verolainsäädännössä. Esimerkiksi reserviläisen hankkimat sotilasvarusteet ovat hänen elantomenojaan eivätkä ne näin ollen ole verotuksessa vähennyskelpoisia menoja.

3.2. Vapaaehtoinen maanpuolustus

Vapaaehtoinen maanpuolustus on Suomen maanpuolustusta tukevaa kansalaistoimintaa. Sen tavoitteena on lujittaa suomalaisten maanpuolustustahtoa ja parantaa viranomaisten ja kansalaisten valmiutta selviytyä eri turvallisuustilanteissa. Vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvat muun muassa reserviupseeri- sekä reserviläistoiminta sekä näiden naisjärjestöjen toiminta, maanpuolustuskilatoiminta sekä lukuisten perinneyhteisöjen toiminta.

Valtakunnallisena vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen yhteistyöjärjestönä toimii Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK), joka on vuonna 1993 perustettu julkisoikeudellinen yhdistys. MPK:n tarkoituksena on maanpuolustuksen edistäminen koulutuksen, tiedotuksen ja valistuksen keinoin. MPK järjestää vuosittain noin 2 000 kurssia, joille osallistuu noin 50 000 henkilöä. Kurseista suuri osa on reserviläisille tarkoitettua sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta. Tämän lisäksi MPK järjestää muun muassa tutustumistoimintaa varusmiespalvelukseen valmistautuville, kansainvälistä koulutustoimintaa sekä kaikille kansalaisille tarkoitettua varautumis- ja turvallisuuskoulutusta, joka auttaa kansalaisia selviytymään paremmin arjen vaaratilanteissa ja poikkeusoloissa.

4. Kuulemiset

Selvityksen valmistelun aikana järjestettiin kuulemistilaisuus 22.11.2023. Kuultavina olivat puolustusministeriö, sisäministeriö, Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) ja Reserviläisliitto ry. Lisäksi selvityksen aikana on keskusteltu Puolustusvoimien asiantuntijoiden kanssa sotilaskäyttöön soveltuvien varusteiden määrittelyyn liittyvistä kysymyksistä sekä Verohallinnon asiantuntijoiden kanssa erityisesti verotuksen toimeenpanoon ja vähennyksen tekniseen toteuttamiseen liittyvistä kysymyksistä.

Kuulemistilaisuudessa puolustusministeriö suhtautui vähennysoikeuteen lähtökohtaisesti positiivisesti ja toi esiin seuraavia suotuisia vaikutuksia kansallisen puolustuksen näkökulmasta:

1. Uudistus olisi valtiolta vahva signaali siitä, että reserviläistoimintaa ja vapaaehtoista maanpuolustusta arvostetaan ja että siihen kannustetaan.
2. Edulliset ja kunnolliset omat varusteet todennäköisesti lisääisivät vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa harrastavien reserviläisten motivaatiota ja sitoutumista toimintaan.
3. Kannustava verokohtelu mahdollisesti alentaisi reserviläisten osalta omien varusteiden hankintakynnystä.
4. Mikäli reserviläiset hankkisivat itsenäisesti asianmukaisia ja sotavarusteeksi sopivia ja hyväksytyjä varusteita, helpottaisi se puolustusvoimien varustamispaineita. Tällä olisi todennäköisesti myös jonkin tasoista positiivista vaikutusta reserviläisarmeijan suorituskyvyille, koska uudistus todennäköisesti lisääisi optimaalisesti varustettujen reserviläisten määrää. Korkealaatuinen varustus lisää taistelijan suorituskykyä monella eri osa-alueella, kuten esimerkiksi suojan, liikkuvuuden ja pimeätoimintakyvyn osilta.
5. Uudistuksella saattaisi olla positiivisia vaikutuksia kotimaisten varustetuottajien myyntiin. Huoltovarmuudellisesti on Suomen etu, että Suomessa on kotimaista sotavarustetuotantoa.

Lisäksi puolustusministeriö on toimittanut valtiovarainministeriölle 3.4.2024 päivätyn erillisen muistion, jossa ministeriö on tuonut esiin näkemyksiä muun muassa vähennyskelpoisten varusteiden määrittämisestä ja vähennyksen käytännön toteutuksesta.

Sisäministeriön poliisiosasto kertoi kuulemistilaisuudessa aselainsäädännön vaatimuksista ja siihen liittyvistä näkökohdista. Poliisiosastolla oli hankkeeseen neutraali tulokulma. Erityisen tärkeänä pidettiin kuitenkin sitä, että ampuma-aselaisissa (1/1998) säädettyjä perusteita aseluvan myöntämiselle ei tule avata eli henkilön, käyttötarkoituksen ja aseiden sopivuuden arviointi tulee säilyttää. Hankkeella ei myöskään saa olla poliisin asehallinnon hallinnollista taakkaa lisäävää vaikutusta. Sisäministeriön rajavartiolaitos osasto piti hankkeen tavoitetta kannatettavana. He totesivat myös, että asiaan liittyy paljon selvitettäviä asioita/näkökulmia.

MPK:n näkemyksen mukaan verovähennysoikeus voisi lisätä reserviläisten ja mahdollisesti muiden henkilöiden motivaatiota osallistua MPK:n koulutukseen ja samalla vahvistaa kansalaisten maanpuolustustahtoa. Kurssilaisten merkittävässä laajuudessa tapahtuva omien varusteiden käyttö nopeuttaisi MPK:n koulutustilaisuuksien aloittamista ja päättämistä. MPK järjestää vuositasolla yli 2 000 kurssia, joista pääosa varustetaan MPK:n varusteilla. Yleensä kurssilaisille jaetaan vähintään MPK:n vaatetus ja tarvittaessa suojavarustus.

Reserviläisliiton mukaan verovähennysoikeudella olisi iso merkitys vapaaehtoiselle maanpuolustukselle, puolustusvoimille ja reserviläisille. Reserviläisliiton ehdotuksen mukaan vähennyskelpoisia varusteita olisivat:

- M05-maastopuvun takki
- M05-maastopuvun housut
- Taistelukupäri
- Taisteluliivi/ luotisuojaliivi
- Liiveihin laitettavat suojalevyt
- Varsikengät

- Ase: Kivääri, kaliiberi, lipas, optiikka ja aseiden osat yhteensovitettavissa puolustusvoimien aseiden ja tarvikkeiden kanssa.

Reserviläisliitto esitteli myös arvioita varusteiden hankintahinnoista. Kaiken kaikkiaan liitto pitää vähennysoikeutta tärkeänä ja sillä nähdään olevan iso merkitys maanpuolustustahdolle.

5. Sotilasvarusteiden verovähennysoikeuden arviointia

Maanpuolustuksen näkökulma

Sotilasvarusteiden verovähennysoikeuden tavoitteena olisi kannustaa ja tukea reserviläisiä hankkimaan omia sotilaskäyttöön soveltuvia varusteita. Järjestetyssä kuulemistilaisuudessa tuotiin esiin useita maanpuolustuksen näkökulmasta positiivisia asioita, joita on käsitelty tarkemmin edellä kappaleessa 3. Verovähennyksen nähtiin muun muassa olevan valtiolta vahva signaali siitä, että reserviläistoimintaa ja vapaaehtoista maanpuolustusta arvostetaan ja että siihen kannustetaan. Verovähennysoikeus kannustaisi nimenomaan kunnollisten omien varusteiden hankintaan. Omat varusteet todennäköisesti lisäksiivät vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa harrastavien reserviläisien motivaatiota ja sitoutumista toimintaan.

Verojärjestelmän ja verotuksen toimeenpanon näkökulma

Verojärjestelmän perusrakenteen mukaan verovelvollinen voi vähentää tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot. Reserviläisten sotilasvarusteiden vähennyskelpoisuudessa ei olisi kyse tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneista menoista, joten kyse olisi puhtaasta verotuesta. Verojärjestelmän näkökulmasta erilaiset verotuet monimutkaistavat verojärjestelmää ja ovat haastavia verotuksen automaatioasteen nostamista koskevan tavoitteen kannalta. Verotuet ovat tyypillisesti ongelmallisia myös sen vuoksi, että verojärjestelmän kautta tukea on vaikea kohdistaa täsmällisesti tuen tarvisijoille. Tällöin verotuki ulottuu tuen tarvisijoita laajemmalle joukolle, mikä nostaa tuen kustannuksia. Verotuet voivat mahdollisesti myös vaikuttaa tuotteiden hintoihin korottavasti. Verotuksen kautta myönnettävät tuet ovat usein kansalaisille myös vaikeasti hahmotettavia eikä kyse ole läpinäkyvästä tukipolitiikasta. Lisäksi kaikkein pienituloisimmat henkilöt eivät hyödy tuloverotuksen kautta myönnettävistä tuista lainkaan, koska heille ei tule maksettavaksi tuloveroja. Lähtökohtaisesti verotukia tulisi käyttää vain silloin, kun niiden voidaan osoittaa olevan hallinnollisesti, taloudellisesti ja muutoinkin tehokkain keino toteuttaa tietty yhteiskunnan myöntämä tuki.

Verotuksen toimeenpanosta vastaa Verohallinto. Henkilöiden tuloverotuksen toimeenpano perustuu nykypäivänä pääasiassa sivullisilta kerättävään tietoon ja sitä kautta mahdollisimman suureen automaatioasteeseen. Verotuet, joissa henkilön tulee itse ilmoittaa tietoja verovähennyksen perusteeksi, ovat tämän vuoksi ongelmallisia verotuksen toimeenpanon näkökulmasta ja aiheuttavat hallinnollisia kustannuksia. Ne eivät myöskään sovi yhteen toimeenpanon automaatioasteen kasvattamista koskevan tavoitteen kanssa. Täysin uuden verovähennyksen luominen edellyttää uuden vähennyksen rakentamista Verohallinnon tietojärjestelmiin, mikä aiheuttaa hallinnollisia kustannuksia. Myös valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastuskertomuksessa 18/2018 Verolainsäädännön selkeys – tuloverolain muutokset 2006–2017 todennut, että tuloverolain muutosten valmistelussa tulisi aina ottaa riittävästi huomioon säädöskokonaisuuden ohella yksittäisten säännösten selkeys ja verotuksen automatisoinnin edellytykset. Verotuksen tehokkuuden tulisi olla muiden tavoitteiden ohella keskeisessä asemassa veroratkaisuja tehtäessä.

Sotilasvarusteiden vähennyskelpoisuudessa olisi kyse oikeudesta vähentää elantomenoja tuloverotuksessa. Kyse olisi poikkeuksesta tuloverotuksen peruseräpäätteisiin. Vähennyskelpoisuus edellyttäisi myös uuden vähennyksen rakentamista Verohallinnon järjestelmiin. Sotilasvarusteiden verovähennyskelpoisuus ei olisi perusteltua verojärjestelmän eikä verotuksen toimeenpanon näkökulmasta.

Vähennyskelpoisten varusteiden määrittäminen

Verovähennysoikeuden ehdottomana edellytyksenä olisi se, että vähennysoikeuden piiriin tulevat varusteet pystyttäisiin määrittelemään riittävän tarkkarajaisesti. Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti varusteiden tulisi soveltua kriisiajan käyttöön ja niiden tulisi olla yhteensopivia Puolustusvoimien tai MPK:n järjestämän maanpuolustuskoulutuksen vaatimusten kanssa. Tavoitteena ei siten ole tukea esimerkiksi yleisesti metsästys-, retkeily- tai muissa ulkoiluharrastuksissa käytettäviä varusteita, vaan kyse pitäisi olla nimenoman sotilaskäyttöön soveltuvista ja puolustusvoimien kanssa yhteensopivista varusteista.

Reserviläisliiton mukaan olisi perusteltua, että vähennyskelpoisuuden piiriin tulisi taistelijan perusvarustus, joka kattaisi maastopuvun, varsikengät, suojaliivit levyineen, kypärän ja kiväärin. Esillä olevista varusteista etenkin maastopuku ja varsikengät ovat sellaisia varusteita, joita käytetään yleisemminkin metsästys-, retkeily- ja muissa ulkoiluharrastuksissa. Verovähennysoikeuden piiriin tulisi siten myös puhtaasti harrastustoimintaan soveltuvia varusteita, jos kyseiset varusteet olisivat mukana vähennyksen piirissä. Etenkin varsikengien kohdalla olisi hyvin haastavaa kohdentaa vähennysoikeutta vain haluttuun tarkoitukseen. Henkilöt, jotka tarvitsevat harrastuksissaan maastossa liikkumiseen soveltuvia kenkiä, valitsisivat hyvin todennäköisesti verovähennyskelpoiset kengät, vaikka eivät osallistuisi vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan.

Puolustusministeriö on katsonut, että verovähennyskelpoisuus tulisi koskea eritoten sellaista varustusta, joka edistää taistelijan suojaa, liikkuvuutta, pimeätoimintakykyä sekä tappavuutta (lethality, pois lukien aseet) ja joka on luonteeltaan sellaista, että se olisi Puolustusvoimille laajassa mittakaavassa kallista hankkia. Vaatteet, jalkineet ja majoitusvälineet voitaisiin lähtökohtaisesti rajata pois vähennyskelpoisten varusteiden määritelmästä.

Puolustusministeriön mukaan vähennyskelpoiset varustekategoriat voitaisiin jakaa esimerkiksi seuraavasti:

- Puolustusvoimien määrittämien suojausstandardien ja mallityypin mukaiset luoti- ja sirpalesuojaliivit ja niiden lisävyöjärjestelmät lisäosineen sekä sotilaskypärät.
- Puolustusvoimien määrittämien standardinmukaisten kypärien kanssa yhteensopivat aktiivikuulosuojausjärjestelmät.
- Puolustusvoimien määrittämien standardien mukaiset silmäsuojat.
- Puolustusvoimien määrittämien standardien mukainen ja Puolustusvoimien käytössä oleviin aseisiin yhteensopiva aseoptiikka, kuten kiikari- ja punapistetähtäimet.
- Puolustusvoimien määrittämien standardien mukaiset valonvahvistinjärjestelmät sekä aseiden taktiset valaisimet.

Verotuksen toimittamisen yhteydessä ei voitaisi arvioida, mitkä varusteet soveltuisivat kriisiajan käyttöön ja olisivatko varusteet yhteensopivia Puolustusvoimien tai MPK:n järjestämän maanpuolustuskoulutuksen vaatimusten kanssa. Muutoinkin kyseisten varusteiden määrittäminen tulisi tapahtua puolustushallinnon toimesta.

Selvityksen aikana on käyty keskustelua Puolustusvoimien asiantuntijoiden kanssa varusteiden määrittämiseen ja hyväksymiseen liittyvistä menetelmistä. Puolustusvoimilla on tällä hetkellä olemassa maastopuvusta reserviläismalli M05 RES. Tämän mallimerkinnän saaminen edellyttää Puolustusvoimien hyväksyntää.

Hyväksymismenetelmässä M05 RES -pukujen toimittajiksi haluavat yritykset ottavat yhteyttä Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikuntaan ja ilmoittavat halukkuutensa reserviläispukujen toimittajaksi. Hyväksymismenetelmä on seuraava:

- Logistiikkalaitos toimittaa yritykselle tarvittaessa tuotteen tekniset spesifikaatiot.
- Yritys toimittaa yhden reserviläispuvun mallikappaleen Järjestelmäkeskuksen Maajärjestelmäosastolle hyväksyttäväksi.
- Talousmateriaalisektori tekee puvulle hyväksymismenettelyyn tarvittavan tarkastuksen ja antaa sille vaatimusten täytyessä hyväksynnän M05 RES -puvuksi.
- Tämän jälkeen yritys kirjataan hyväksytyjen toimittajien luetteloon ja hyväksynnästä ilmoitetaan yritykselle.
- Toimitettu puku jää Järjestelmäkeskukselle verrokkipuvuksi.
- Yritykset valmistavat hyväksytyyn puvun kanssa yhdenmukaisia, samojen spesifikaatioiden mukaisesti valmistettuja M05 RES -pukuja ja vastaavat niiden yhdenmukaisuudesta ilman erillistä Puolustusvoimien toteuttamaa laadunvalvontaa. Myytävissä maastopuvuissa tulee olla valmistajan tai myyjän nimi ja merkintä M05 RES, eikä niissä saa käyttää puolustusvoimien tornilogoa.

Sotilasvarusteiden verovähennysoikeus edellyttäisi edellä mainitun tai muun vastaavan Puolustusvoimien toimesta tapahtuvan hyväksymismenetelmän laajentamista vähennysoikeuden piiriin tuleviin varusteisiin ja hyväksytyjen varusteiden luettelon tulisi olla julkisesti saatavilla. Hyväksymisjärjestelmän tulisi myös olla kilpailuneutraali eli kaikkien määritelmät täyttävien varusteiden tulisi olla mahdollista saada hyväksymismerkintä. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että suomalaisia yrityksiä ei saisi suosia suhteessa muihin Euroopan talousalueella sijaitseviin yrityksiin nähden. Nykyisen hyväksymismenetelmän laajentaminen tai muun vastaavan järjestelmän käyttöönotto lisäisi Puolustusvoimien hallinnollista taakkaa. Vähennysoikeus ja järjestelmän laajentaminen todennäköisesti kasvattaisi varusteiden hyväksymistä hakevien yritysten määrää huomattavasti nykyiseen verrattuna.

Hallitusohjelman kirjauksen mukaan verovähennysoikeuden selvittäminen koskee myös aseita. Aseiden verovähennysoikeus tarkoittaisi käytännössä yhteiskunnan myöntämää taloudellista kannustinta hankkia Puolustusvoimien kanssa yhteensopivia aseita. Aseiden kohdalla verovähennysoikeuteen liittyisi näin ollen myös paljon muitakin yhteiskuntapoliittisia kysymyksiä. Puolustusministeriö ei suoraan rinnastaisi ampuma-aseita verovähennysoikeuden piiriin ja kokonaismaanpuolustuksellisiin suojarusteisiin. Puolustusvoimien asevelvollisille järjestämissä kertausharjoituksissa käytetään aina Puolustusvoimien omia aseita. Yksityishenkilöiden omia ampuma-aseita voitaisiin siten käyttää vain reserviläisten omassa harrastustoiminnassa, sekä rajoitusti MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelevissa ampumakoulutuksissa. Tällöin kyse on ensisijaisesti maanpuolustustaitoja ylläpitävästä ampumaharrastuksesta, eikä kokonaismaanpuolustukseen suoraan liittyvästä varustehankinnasta. Selvityksessä ei näin ollen ehdoteta aseiden mukaan ottamista mahdollisten verovähennysoikeisten varusteiden joukkoon.

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että vähennyskelpoiset varusteet tulisi määrittellä siten, että vähennys kohdistuisi nimenomaan sellaisiin varusteisiin, jotka tosiasiallisesti tukevat maanpuolustusta. Vaatteet, jalkineet ja majoitusvälineet olisi perusteltua rajata pois vähennykseen oikeuttavien varusteiden määritelmästä. Selvityksessä ei ehdoteta myöskään aseiden mukaan ottamista mahdollisten verovähennyskelpoisten varusteiden joukkoon. Verovähennysoikeus edellyttäisi Puolustusvoimien toimesta tapahtuvaa varusteiden hyväksymismenetelmää.

Vähennysoikeuden piiriin kuuluvat henkilöt

Sotilasvarusteiden verovähennysoikeuden tavoitteet huomioiden, tulisi vähennysoikeus kohdistaa vain reserviläisiin eli henkilöihin jotka ovat käyneet asepalveluksen ja ovat reservissä. Asevelvollisena reserviin kuuluutaan 50- tai 60-vuotiaaksi asti sotilasarvosta riippuen. Reserviin kuuluu noin 870 000 suomalaista. Puolustusvoimien sodan ajan vahvuus on 280 000 sotilasta, ja vahvuutta täydennetään tarvittaessa muilla reserviläisillä. Reserviläisten rekisteriä ylläpitää Puolustusvoimien paikallistoimistot eikä Verohallinnolla ole tällä hetkellä tietoa henkilön kuulumisesta reserviin. Sotilasvarusteiden verovähennysoikeus edellyttäisi, että tieto henkilön kuulumisesta reserviin tulisi Verohallinnolle Puolustusvoimien kautta sähköisenä tietona. Kyse olisi uuden sähköisen tietovirran luomisesta viranomaisten välille.

Vähennyksen tekninen toteuttaminen

Jos sotilasvarusteet säädettäisiin verovähennyskelpoisiksi, tulisi määrittää myös sen tekninen toteutustapa. Luonnollisten henkilöiden tuloverotuksessa verovähennys voidaan toteuttaa joko tulosta tehtävänä vähennyksenä tai verosta tehtävänä vähennyksenä. Koska kyse ei olisi tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuvan menon vähentämisestä vaan puhtaasta verotuesta, olisi tulosta tehtävä vähennys perusteltua toteuttaa luonnollisten henkilöiden lahjotusvähennyksen kaltaisena puhtaasta ansiotulosta tehtävänä vähennyksenä. Jos kyse olisi verosta tehtävästä vähennyksestä, olisi kyse kotitalousvähennyksen kaltaisesta vähennyksestä. Lisäksi tulisi arvioida esimerkiksi vähennyksen mahdollista enimmäismäärää, olisiko kyse määräaikaista vai pysyvää vähennyksestä ja voisiko sama henkilö vähentää varusteita useampana vuotena.

Sotilasvarusteiden verovähennysoikeus poikkeaisi nykyisistä vähennyksistä siinä määrin, että sitä ei olisi mahdollista yhdistää mihinkään jo olemassa olevaan vähennykseen. Verovähennysoikeus edellyttäisi näin ollen kokonaan uuden verovähennyksen luomista verojärjestelmään. Verosta tehtävä vähennys edellyttäisi lisäksi tietyn vähennyskelpoisen prosenttiosuuden määrittämistä vähennyskelpoisista kustannuksista, koska muussa tapauksessa veronsaajat kustantaisivat hankinnat kokonaisuudessaan. Tulosta tehtävässä vähennyksessä verovaikutus on verovelvollisen marginaaliveroprosentin suuruinen. Kokonaisuutena arvioituna selkeimpänä ja tarkoituksenmukaisimpana ratkaisuna voitaisiin pitää luonnollisten henkilöiden lahjotusvähennyksen kaltaista puhtaasta ansiotulosta tehtävää vähennystä. Hallittavuuden kannalta vähennykselle olisi perusteltua asettaa vuosittainen enimmäismäärä.

Yleisesti ottaen verovähennys on mahdollista toteuttaa joko niin, että verovelvollinen ilmoittaisi itse vähennyksen perusteena olevat kustannukset omalla esitäytetyllä veroilmoituksellaan tai sitten niin, että Verohallinto saisi vähennyksen perusteeksi tarvittavat tiedot sivullisilmoittajalta. Verotuksen toimeenpanossa pyritään nykyisin siihen, että tiedot saadaan mahdollisimman kattavasti sivullisilmoittajien kautta. Omaan ilmoitukseen perustuvat verovähennykset soveltuvat huonosti verotuksen nykyiseen toimeenpanoon ja ovat hyvin haastavia myös verovalvonnan näkökulmasta. Näin ollen olisi tarkoituksenmukaisinta, että Verohallinto saisi tiedon

vähennyksen perusteista vuosi-ilmoituksella Puolustusvoimilta. Puolustusvoimilla tulisi siten olla tieto vähennykselpoisista varusteista sekä hankintojen tekijöistä ja määristä. Käytännössä tämä edellyttäisi sitä, että Puolustusvoimien tulisi luoda erillinen merkintämenetelmä reserviläisten hankkimien varusteiden saamiseksi Puolustusvoimien ylläpitämään rekisteriin. Koska verotuksen toimittamisen yhteydessä ei voitaisi arvioida varusteiden soveltuvuutta Puolustusvoimien käyttöön, tulisi verovähennyksen myöntäminen sitoa lain tasolla siihen, että varusteet on merkitty Puolustusvoimien ylläpitämään rekisteriin. Tämä olisi verotuksen näkökulmasta hyvin poikkeuksellista eikä se olisi täysin ongelmatonta. Verovähennyksen sitominen kyseiseen rekisterimerkintään muodostaisi rekisterimerkinnälle merkittäviä oikeusvaikutuksia, jotka tulisi huomioida rekisteriä perustettaessa, merkintämenettelyssä sekä verotuksen toimittamisessa. Puolustusvoimilla on jo olemassa asevelvollisten tietoja ylläpitävä rekisteri. Sitä voitaisiin mahdollisesti pyrkiä hyödyntämään ja kehittämään siten, että sinne merkittäisiin myös hankittu materiaali reserviläisen hallussa olevaksi sotilasvarusteeksi. Jos hankitut varusteet merkittäisiin Puolustusvoimien ylläpitämään rekisteriin, mahdollistaisi se kyseisten varusteiden huomioimisen myös Puolustusvoimien omassa varautumisessa. Tämä edellyttäisi kuitenkin todennäköisesti myös seurantaa esimerkiksi varusteiden kunnan ja omistussuhteiden osalta.

Jos vähennys toteutettaisiin verovelvollisen omaan ilmoitukseen perustuvana vähennyksenä, edellyttäisi se myös valvontaa Verohallinnon toimesta. Käytännössä valvonta olisi hyvin haastavaa ja myös vähennyksen tekninen toteuttaminen olisi hankalampaa ja kalliimpaa.

Arvonlisäverotus

Esillä on ollut myös mahdollinen arvonlisäverotuksen kautta myönnettävä tuki. EU:ssa sovellettavasta arvonlisäverojärjestelmästä säädetään jäsenvaltioita sitovasti arvonlisäverodirektiivissä. Jäsenvaltioilla ei ole kansallisin päätöksin oikeutta supistaa direktiivin mukaista veropohjaa. Direktiiviin ei sisälly säännöstä, jonka mukaan esillä olleet sotilasvarusteet voitaisiin vapauttaa arvonlisäverosta. Tällainen vapautus ei ole siten yhteisöläinsäädännön johdosta mahdollinen.

Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annettuun direktiiviin 2006/112/EY ja arvonlisäverolakiin (1501/1993) sisältyy Pohjois-Atlantin liitto Naton ja EU:n puitteissa toteutettavaa puolustustoimintaa koskevia säännöksiä. Niillä vapautetaan tietyin edellytyksin arvonlisäverosta tavaroiden ja palvelujen myynnit sekä tavaroiden maahantuonnit, kun hankinnan tai tuonnin suorittaa:

- Natoon kuuluvan valtion puolustusvoimat sen asevoimien osallistuessa Naton yhteiseen puolustustoimintaan oman valtionsa ulkopuolella tai
- toisen EU:n jäsenvaltion puolustusvoimat sen asevoimien osallistuessa puolustustoimintaan yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan kuuluvien unionin toimien toteuttamiseksi oman valtionsa ulkopuolella.

Reserviläisten sotilasvarusteita koskevaa yhteiskunnan tukea ei edellä esitetyn perusteella ole mahdollista toteuttaa arvonlisäverotuksen kautta.

Vaihtoehtoiset toteuttamistavat

Hallitusohjelmassa on sovittu vain verovähennysoikeuden selvittämisestä. Verotukia pohdittaessa tulisi kuitenkin aina arvioida myös vaihtoehtoisten toteutustapojen tehokkuutta saavuttaa haluttu tavoite. Verotukia

tulisi käyttää vain silloin, kun niiden voidaan osoittaa olevan hallinnollisesti, taloudellisesti ja muutoinkin tehokain keino toteuttaa tietty yhteiskunnan myöntämä tuki. Verovähennysoikeuden luominen heikentäisi julkista taloutta, koska vähennysoikeus pienentäisi tuloverojen tuottoa. Selvityksen kohteena olevien sotilasvarusteiden verovähennysoikeuden osalta vaihtoehtoinen toteutustapa voisi olla esimerkiksi verovähennystä vastaavan rahasumman kohdentaminen suoraan puolustusvoimien, MPK:n tai muun tarkoituksenmukaisen organisaation varustehankintoihin. Organisaation joukkohankinnalla varusteita saataisiin todennäköisesti hankittua edullisemmalla hinnalla ja hankinnat voitaisiin kohdentaa juuri niihin varusteisiin, joita maanpuolustukselliset näkökohdat huomioiden eniten tarvittaisiin. Heikompana puolena tässä vaihtoehdossa olisi se, että kannustin ei kohdistuisi reserviläisten omien varusteiden hankintaan, jolloin ei saavutettaisi niitä esiin tuotuja hyötyjä, joita olisi kotiin hankittavilla omilla varusteilla.

Yksi vaihtoehto reserviläisten omien varusteiden hankinnan tukemiseen voisi olla se, että Puolustusvoimille tai esimerkiksi MPK:lle luotaisiin mahdollisuus välittää varusteita reserviläisille tietyin edellytyksin ja ehdoin. Näin saavutettaisiin varusteiden joukkohankinnasta saatavat hyödyt ja varusteet tulisivat reserviläisten omistukseen, mikä olisi myös verovähennyksessä tavoitteena. Hankinnat myös kohdentuisivat juuri niihin varusteisiin, joita maanpuolustukselliset näkökohdat huomioiden eniten tarvittaisiin ja toimenpide kohdentuisi haluttuun tarkoitukseen. Varusteet olisivat myös Puolustusvoimien tiedossa ja näin huomioitavissa myös Puolustusvoimien varautumisessa.

Tämä selvitys on kuitenkin rajattu hallitusohjelman mukaisesti vain verovähennyksen selvittämiseen. Vaihtoehtoisia toteutustapoja ei käsitellä eikä arvioida tässä selvityksessä edellä mainittua tarkemmin eikä selvitys sisällä niitä koskevia ehdotuksia jatkotoimiksi. Verovähennysoikeuden mahdollisesta käyttöönotosta ei kuitenkaan olisi perusteltua tehdä päätöksiä ennen kuin on selvitetty myös vaihtoehtoisia toteutustapoja.

6. Vaikutusarviot

6.1. Taloudelliset vaikutukset

Sotilasvarusteiden käyttäjistä ja heidän tuloistaan ei ole käytettävissä verotuksen laskenta-aineistoja, joten sotilasvarusteiden vähennyskelpoisuuden verotuottovaikutuksista voidaan esittää vain karkeita suuruusluokka-arvioita. Koska vähennyskelpoisuutta mahdollisesti hyödyntävien henkilöiden veroprosenteista ei ole käytettävissä tietoja, vaikutuksia verotuottoihin on arvioitu koko väestölle laskettua keskimääräistä marginaali-veroprosenttia hyödyntäen. Todellinen vaikutus riippuisi vähennyskelpoisuutta hyödyntävien henkilöiden lukumäärästä, sekä heidän tuloistaan ja hankkimiensa varusteiden määrästä ja hinnoista.

Sotilaskäyttöön soveltuvien varusteiden vähennyskelpoisuuden verotuottovaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty puolustusministeriöltä saatua arviota vähennyskelpoisuuden piiriin soveltuvista varusteista ja suuruusluokka-arvioita niiden hinnoista, sekä Reserviläisliitto ry:ltä kuulemistilaisuuden yhteydessä saatuja arvioita mahdollisten vähennyskelpoisuuden piiriin soveltuvien varusteiden hinnoista ja vähennyskelpoisuutta hyödyntävien henkilöiden mahdollisista lukumääristä.

Reservin vahvuus on 870 000 henkilöä ja sodan ajan vahvuus 280 000 henkilöä. Reserviläisliittoon ja Suomen Reserviupseeriliittoon kuuluvia henkilöitä on 75 000. Maanpuolustuskoulutusyhdistys järjestää vuosittain noin 2 000 maanpuolustuskurssia, joille osallistuu noin 50 000 henkilöä. Reserviläisliiton arvion mukaan vähennyskelpoisuutta hyödyntävien henkilöiden lukumäärä voisi olla noin 3 000–10 000. On mahdollista, että

lukumäärä voisi olla tätä suurempikin. Mikäli vähennyskelpoisuus kattaisi varusteita, jotka soveltuvat myös muuhun harrastekäyttöön, kuten esimerkiksi ulkoilukäyttöön soveltuvat maastokengät, henkilömäärä saattaisi nousta huomattavasti suuremmaksi.

Vähennyskelpoisina varusteina on vaikutusarviossa huomioitu Puolustusvoimien määrittämien standardien mukaiset suojavarusteet, valonvahvistinjärjestelmät sekä aseiden optiikka ja taktiset valaisimet. Näitä varusteita on saatavilla eri hintaluokissa ja hinnoissa voi olla suurtakin vaihtelua. Suojausvarustekokonaisuuden hinnaksi arvioidaan noin 3 000–5 000 euroa. Valonvahvistinjärjestelmien, taktisten valaisinten ja optiikan hintojen arvioidaan olevan 1 000 eurosta ylöspäin, ja hinnat saattavat olla hyvinkin korkeita. Riippuen hankittujen varusteiden hinnoista ja määristä, vähennyskelpoisuuden verotuottoja vähentävä vaikutus voisi vaihdella muutamasta miljoonasta jopa kymmeneen miljooniin euroihin. Esimerkiksi mikäli 3 000 henkilöä vähentäisi keskimäärin 3 000 euron varustekokonaisuuden, verotuottovaikutukseksi muodostuisi noin 4 miljoonaa euroa. Mikäli esimerkiksi 10 000 henkilöä vähentäisi keskimäärin 8 000 euron varustekokonaisuuden, verotuottovaikutukseksi muodostuisi noin 36 miljoonaa euroa.

Edellä esitetyissä suuruusluokka-arvioissa on oletettu, että kaikki vähennystä hyödyntävät hankkisivat kerralla kaikki varusteet. Todennäköisesti osa vähennystä hyödyntävistä henkilöistä kuitenkin hankkisi vain osan varusteista, ja lisäksi kaikki hankinnat eivät myöskään kohdistuisi yhteen verovuoteen, eivätkä myöskään toistuisi joka vuosi. Nämä asiat huomioiden yksittäiseen verovuoteen kohdistuva vaikutus jäisi todennäköisesti edellä esitettyä pienemmäksi.

Käytännössä verotuottovaikutuksen rajaamiseksi vähennyskelpoisuudelle olisi perusteltua asettaa verovuosi-kohtainen enimmäismäärä. Tällöinkään vähennyskelpoisuuden verotuottovaikutusta ei pystyttäisi etukäteen määräämään, koska kuten edellä on todettu, lopullinen vaikutus olisi riippuvainen vähennyskelpoisuutta hyödyntävien henkilöiden lukumäärästä sekä heidän veroprosenteistaan. Verotuottovaikutuksen etukäteisarviointiin liittyisi merkittävää epävarmuutta.

Verovähennysoikeuden kohdentumista esimerkiksi tuloluokittain, alueittain tai eri sukupuolten kesken ei ole mahdollista arvioida johtuen tietopohjan puutteista. Reserviin kuuluvista henkilöistä suurin osa on miehiä, joten todennäköisesti vähennys kohdistuisi enemmän miehiin kuin naisiin.

6.2. Vaikutukset viranomaisiin ja arvio hallinnollisista kustannuksista

Sotilasvarusteiden verovähennysoikeus edellyttäisi uuden tulosta tehtävän vähennyksen rakentamista verotusjärjestelmiin. Jos vähennys toteutettaisiin henkilöiden omaan ilmoitukseen perustuvana vähennyksenä ja vähennys huomioitaisiin myös ennakkoperintävaiheessa, niin tietojärjestelmäkustannukset olisivat Verohallinnon alustavan arvion mukaan noin 400 000 euroa. Lisäksi tulisi henkilötyökustannuksia määrittely- ja testaus-työn osalta sekä tietojärjestelmien ylläpidosta. Vaikutuksia tulisi myös verotustyöhön, ohjaukseen ja neuvontaan. Henkilöiden omaan ilmoitukseen perustuva vähennys edellyttäisi myös valvontaa. Valvonnan tarve vähentäisi verotuksen automaatiota ja lisäisi merkittävästi virkailijatyötä.

Jos Verohallinto saisi vähennystä varten tarvittavat tiedot reserviläisistä, hankituista varusteista ja vähennyksen euromääristä Puolustusvoimilta vuosi-ilmoituksella eikä vähennystä toteutettaisi ennakkoperinnässä, tietojärjestelmätyön kustannukseksi arvioidaan alustavasti vähintään 160 000 euroa ja enimmillään 210 000 euroa. Vuosi-ilmoitukseen perustuva vähennys olisi verotuksen näkökulmasta myös muuten hallinnollisilta kustannuksiltaan tehokkaampi tapa toteuttaa vähennys.

Sotilasvarusteiden verovähennysoikeus aiheuttaisi hallinnollista taakkaa myös puolustushallinnolle. Vähennysoikeus edellyttäisi vähennyskelpoisten varusteiden tarkkarajaista määrittämistä puolustushallinnon toimesta sekä vähennyksen perusteita koskevien tietojen välittämistä sähköisesti Verohallinnolle. Puolustusvoimilta saatavaan vuosi-ilmoitukseen perustuva vähennys edellyttäisi sitä koskevien järjestelmien ja menetelmien käyttöönottoa. Puolustusvoimien tulisi luoda erillinen merkintämenetelmä reserviläisten hankkimien varusteiden saamiseksi Puolustusvoimien ylläpitämään rekisteriin.

7. Johtopäätökset

Sotilasvarusteiden verovähennysoikeuden tavoitteena olisi kannustaa ja tukea reserviläisiä omien sotilaskäyttöön soveltuvien varusteiden hankinnassa. Kannustamisella omien varusteiden hankintaan voidaan arvioida olevan maanpuolustuksen näkökulmasta monia positiivisia näkökohtia.

Tämän tyyppiset verovähennykset ovat kuitenkin verojärjestelmän näkökulmasta ongelmallisia eikä tuen toimeenpanokaan olisi ongelmantonta. Verovähennys ei välttämättä olisi myöskään tehokkain tapa kohdentaa julkista tukea haluttuun tarkoitukseen, koska verovähennyksen kautta tukea on hyvin haastavaa kohdentaa juuri haluttuun tarkoitukseen ja tuen vuotovaikutus voi olla suuri. Verotukien vaikutuksia julkiseen talouteen on hyvin vaikea arvioida etukäteen. Tuen toteuttaminen verotuksen kautta ei tulisikaan olla automaattinen lähtökohta, vaan asiaan tulisi löytää taloudellisesti, hallinnollisesti ja tässä tapauksessa myös maanpuolustuksellisesti tarkoituksenmukaisin keino toteuttaa yhteiskunnan myöntämä tuki.

Jos tuki toteutettaisiin verovähennyksenä, sen toteuttamisen ehdottomana edellytyksenä olisi vähennyskelpoisten varusteiden tarkkarajainen määrittäminen puolustushallinnon toimesta, ja tämän tiedon tulisi olla julkisesti saatavilla. Verotuksen toimittamisen yhteydessä ei olisi mahdollista arvioida, mitkä varusteet soveltuisivat kriisiajan käyttöön ja olisivatko varusteet yhteensopivia Puolustusvoimien tai MPK:n järjestämän maanpuolustuskoulutuksen vaatimusten kanssa. Samoin tieto kuulumisesta reserviin tulisi saada Verohallinnolle suoraan Puolustusvoimilta.

Vähennyskelpoiset varusteet tulisi määritellä siten, että vähennys kohdentuisi mahdollisimman tarkasti haluttuun tarkoitukseen. Esimerkiksi jalkineiden kohdalla olisi hyvin todennäköistä, että aktiivisten reserviläisten lisäksi vähennystä hyödyntäisi laajasti sellaiset henkilöt, jotka muutenkin hankkivat maastossa liikkumiseen sopivia jalkineita. Myös vähennyskelpoisia maastopukuja hankittaisiin todennäköisesti esimerkiksi metsästystä ja muita vastaavia ulkona liikkumiseen liittyviä harrastuksia varten. Varusteet tulisikin määritellä siten, että vähennys kohdistuisi nimenomaan sellaisiin varusteisiin, jotka tosiasiallisesti tukevat maanpuolustusta. Vaatteet, jalkineet ja majoitusvälineet olisi perusteltua rajata pois vähennykseen oikeuttavien varusteiden määritelmästä. Selvityksessä ei ehdoteta aseiden mukaan ottamista vähennyskelpoisten varusteiden joukkoon. Puolustusvoimien asevelvollisille järjestämissä kertausharjoituksissa käytetään aina Puolustusvoimien omia aseita.

Yleisesti ottaen verovähennyksiä voidaan toteuttaa joko henkilöiden omaan ilmoitukseen perustuvana vähennyksenä tai niin, että Verohallinto saa tiedot vähennystä varten sivullisilmoittajalta vuosi-ilmoituksella. Tarkoituksenmukaisin tapa toteuttaa sotilasvarusteita koskeva vähennys olisi se, että Verohallinto saisi vähennyksen perusteeksi tarvittavat tiedot vuosi-ilmoituksella Puolustusvoimilta. Näiden tietojen perusteella vähennys voitaisiin toteuttaa puhtaasta ansiotulosta tehtävänä vähennyksenä hankintoja tehneen henkilön verotuksessa. Tämä edellyttäisi kuitenkin sitä, että Puolustusvoimilla olisi tieto reserviläisten varustehankinnoista ja

että Puolustusvoimilla olisi mahdollisuus ilmoittaa tarvittavat tiedot Verohallinnolle. Puolustusvoimien tulisi luoda erillinen merkintämenetelmä reserviläisten hankkimien varusteiden saamiseksi Puolustusvoimien ylläpitämään rekisteriin ja verovähennyksen myöntäminen tulisi sitoa lain tasolla siihen, että varusteet on merkitty kyseiseen rekisteriin. Jokaisen henkilön omaan ilmoitukseen perustuva vähennys olisi haasteellinen verotuksen toimeenpanon sekä verovalvonnan näkökulmasta eikä tämän tyyppisiä vähennyksiä tulisi verotukseen lisätä.

Sotilasvarusteiden verovähennysoikeutta ei voida pitää perusteltuna verojärjestelmän näkökulmasta eikä tuen toimeenpano olisi ongelmaton. Vähennys myös alentaisi verotuloja määrällä, jonka suuruutta olisi vaikea arvioida etukäteen. Varsinkaan nykyisessä taloustilanteessa tämän tyyppisten verovähennysten käyttöönottoa ei voida pitää perusteltuna julkisen talouden näkökulmasta.

Selvityksessä ei edellä mainituista syistä puolleta verovähennysoikeuden jatkovalmistelua. Jos verovähennysoikeuden valmistelua kuitenkin päätettäisiin jatkaa, tulisi jatkovalmistelu tehdä tiiviissä yhteistyössä puolustushallinnon kanssa. Lisäksi valmisteluun tulisi varata riittävästi aikaa ja resursseja.